

VIHTI

Opiskeluhoollon kuntatasoinen suunnitelma 2022-2024

Opiskeluhoolto on kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä oppilaan ja opiskelijan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille.

Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko koulu- tai opiskeluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta.

1. JOHDANTO

2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA OPISKELUHUOLTOPALVELUT

2.1 OPISKELUHUOLLON KUNTATASOINEN RAKENNE

2.1 OPISKELUHUOLLON KURAATTORI-, PSYKOLOGI- JA TERVEYDENHOITAJAN PALVELUT

3. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

3.1 YKSIKÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA:

3.2 OPISKELUHUOLTORYHMÄT

3.3 OPPILAAHOHJAUS

3.4 SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI KIUUSAAMISELTA, HÄIRINNÄLTÄ JA VÄKIVALLALTA

3.5 Toiminta kiusaamistilanteissa Vihdin esi- ja perusopetuksessa

3.6 TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISEISSÄ, UHKA- JA VAARATILANTEISSA

3.7 MUITA YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON KÄYTÄNTEITÄ

4. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

5. OPISKELIJAT JA HUOLTAJAT OPISKELUHUOLLOSSA

6. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

”Parhaimmillaan koulu antaa oppilailleen hyvinvoinnin rakennuspalikoita. Hyvinvoinnin edistäminen on osa koulun arkea, mutta tueksi tarvitaan myös oppilashuoltoa.” -Saara Paatero

Tämä kuntatasoinen opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelman päivittämisestä vastaa Vihdin kunnan **opiskeluhoollon ohjausryhmä**. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opetustoimen, varhaiskasvatuksen ja terveys- ja sosiaalitoimen kanssa.

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä, ja ne ovat:

- Vihdin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (yhteinen suunnitelma Karviaisen ja Karkkilan kaupungin kanssa) kirjattu opiskeluhoollon osuus,
- Vihdin kunnan opetussuunnitelmiin sisältyvä kuvaus opiskeluhoollosta sekä
- yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat

Opiskeluhoolto on laaja-alaista oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Se on ensisijaisesti **ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä työtä**. Tällä tarkoitetaan yksikön hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria, jolla huolehditaan oppilaiden ja yhteisön hyvinvoinnista sekä ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Opiskeluhoolto on esiopetuksessa ja koulussa tarjottava lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelu. Opiskeluhooltotyö koostuu arkisen huolenpidon lisäksi oppilaiden ja opiskelijoiden ja heidän perheidensä kanssa tehtävästä asiakastyöstä. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko päiväkotij- ja koulu yhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja lasten ja nuorten osallisuutta. Samanaikaisesti turvataan varhainen tuki sitä tarvitseville. Opiskeluhooltotyön painopistettä on siirretty yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti.

Kaavio 1. Opiskeluhooltopalvelujen rakenne

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Se laaditaan yhteistyössä opiskeluhoollon toimijoiden, opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvattujen asioiden toteutumisesta. Yksikkökohtaiset suunnitelmat pohjautuvat Vihdin kuntatasoiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan.

Hyvinvointialue, jonka alueella yksikkö/oppilaitos sijaitsee, vastaa 1.1.2023 alkaen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä alueellaan sijaitsevien yksiköiden opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Tämä suunnitelma on päivitettävä vuoden 2023 aikana hyvinvointialueen tulevaa organisaatiota vastaavaksi.

2. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja opiskeluhoitopalvelut

Keskeiset käsitteet:

Opetuksen järjestäjä

Opetuksen järjestäjä on yleensä kunta tai kuntayhtymä, joilla on velvollisuus järjestää perusopetusta alueensa lapsille. Lisäksi valtio, yksityiset yhteisöt tai säätiöt voivat järjestää perusopetusta. Kunnat vastaavat myös esiopetuksen järjestämisestä ja päättävät järjestetäänkö sitä päiväkodissa, koulussa, tai muussa soveltuvassa paikassa. Kunnan opetusviranomaiset voivat järjestää myös muun asteen opetusta. Lukiokoulutuksen järjestäjinä voivat olla kunnat, kuntayhtymät, rekisteröidyt (yksityiset) yhteisöt ja säätiöt.

Yksikkö tässä suunnitelmassa yksikkö tarkoittaa esi- ja perusopetusyksiköitä ja toisen asteen oppilaitoksia, eli päiväkoteja ja oppilaitoksia

Opiskeluhoolto kokonaisvaltainen päivittäinen oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja sen turvaaminen, joka kuuluu jokaiselle yksilössä toimivalle aikuiselle

Opiskeluhoollon palvelut koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, psykologin ja kuraattorin palvelut

Opiskeluhoollon ohjausryhmä koulutuksenjärjestäjäkohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista

Opiskeluhooltoryhmä yksikkökohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa yksikön opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista

Monialainen asiantuntijaryhmä tapauskohtaisesti koottava ryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan/opiskelijan tai tietyn oppilas/opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyviä asioita.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan **oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava opiskeluhoolto**. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan siis oppilaiden ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista ja turvaamista. Opiskeluhooltoon sisältyvät opetussuunnitelman mukainen yhteisöllinen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

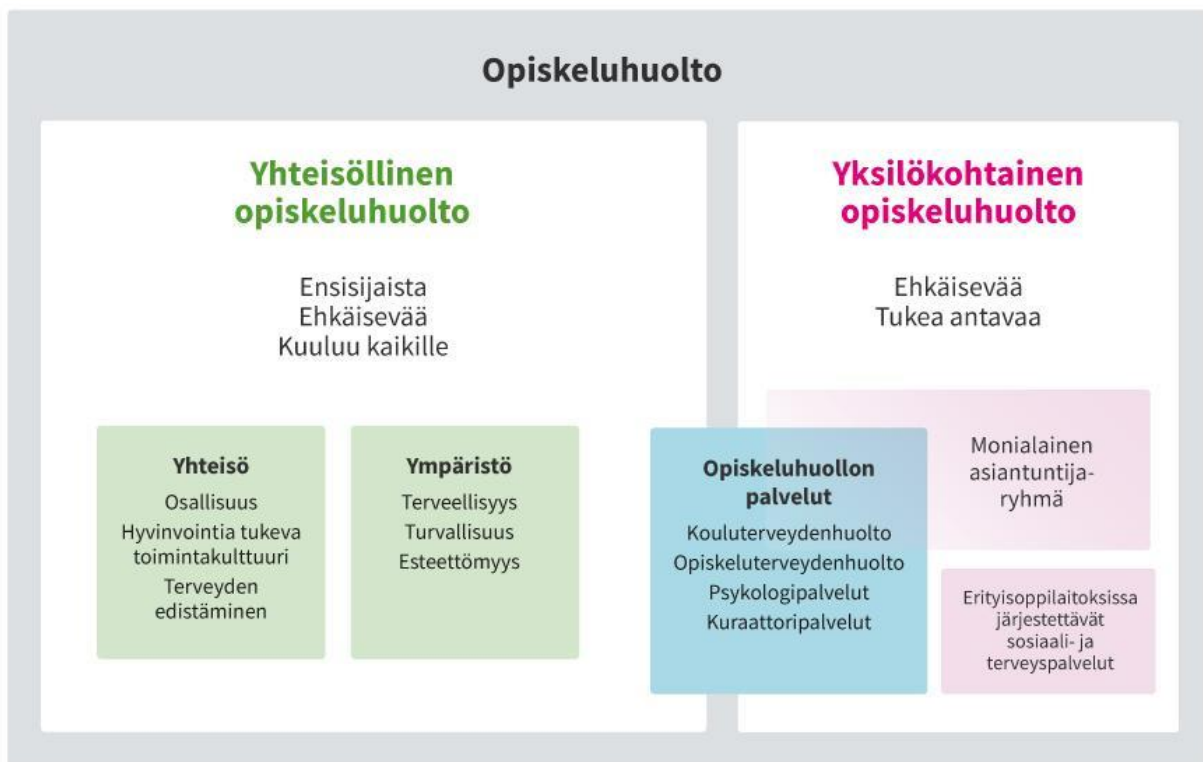
Opiskeluhoolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Yhteisöllisen ja yksilöllisen tuen tavoitteet, tehtävät ja toimintamallit ovat toisiaan täydentäviä. Opiskeluhoollon tehtävänä on osana päiväkotij- ja kouluyhteisön toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja

vahvistaa yksikön yhteisöllistä toimintatapaa. Tavoitteena on edistää myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puuttua tarvittaessa ongelmiin. Tärkeänä tehtävänä on terveen ja turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön luominen, mielenterveyden suojaaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä päiväkotij- ja kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

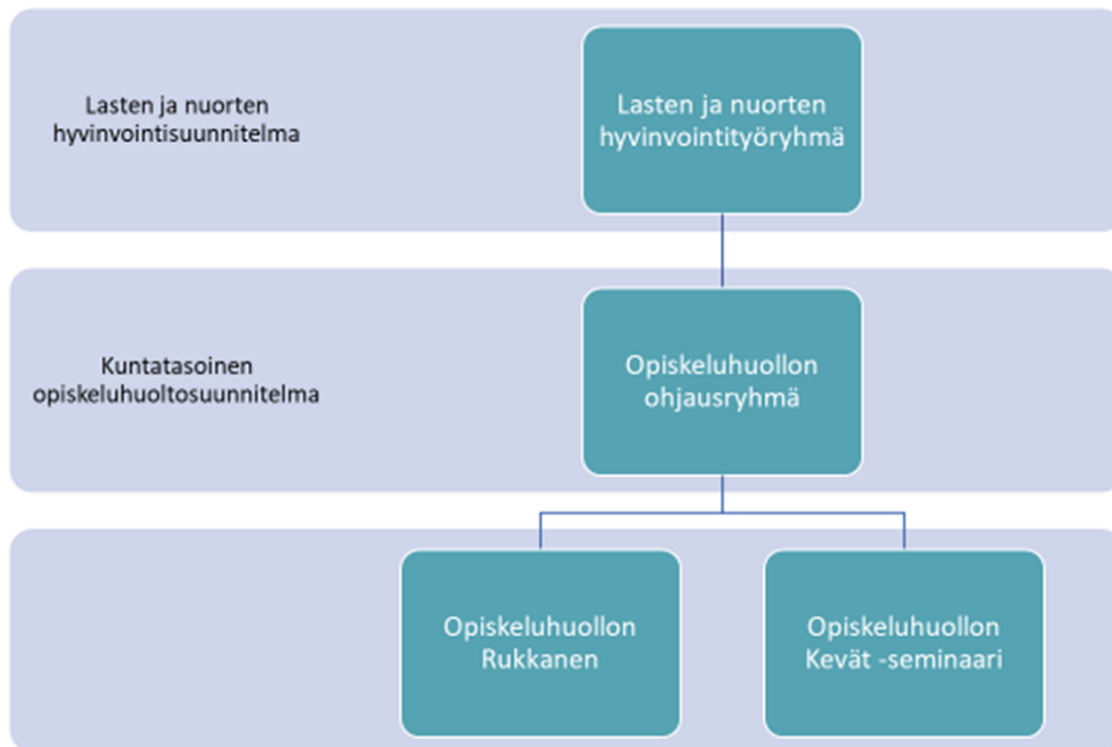
Yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön kuuluu koko päiväkotij- ja kouluuyhteisön sekä yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arviointi. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että oppilaan ja opiskelijan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon yksikön arjessa. Opiskeluhooltotyötä suunniteltaessa sovitaan erikseen sekä yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen oppilaan ja opiskelijan tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat.

Varhainen ennaltaehkäisy ja turvallisuuteen liittyvien riskien ennakointi on ensisijaisesti luonteeltaan yhteisöllistä toimintaa, jota tulisi kehittää yhdessä kaikkien yhteisöön kuuluvien kanssa. Oppimisen edistämässä ja puuttumisessa yhteisössä esiintyviin haasteisiin ja vaikeuksiin tarvitaan myös yksilöllistä tukea. Yksilöllistä tukea suunniteltaessa on kuitenkin aina muistettava myös yhteisöllisen opiskeluhoollon taso. Opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja huoltajan kunnioittaminen sekä osallisuuden tukeminen.

Opiskeluhoolto tukee ja kehittää kaikkien lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen ja edelleen toisen asteen koulutukseen. Tämä tapahtuu hyvän ja voimakkaasti verkottuneen yhteistyön avulla lasten/nuorten ja huoltajien, sekä opetus ja muiden hallinnonalojen henkilöstön kesken suunnitelmallisesti ja joustavasti. Pohjana toimii vahva ennaltaehkäisevä perustyö varhaiskasvatuksessa ja koulussa, joka pohjautuu yhteisölliseen toimintakulttuuriin sekä avoimeen ja ammatilliseen vuorovaikutukseen.

2.1 Opiskeluhuollon kuntatasoinen rakenne Vihdissä

Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Vastaa Karviaisen, Vihdin kunnan ja Karkkilan kaupungin osalta lastensuojelulain §12 mukaisen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivytyksestä.

Kuntatasoinen opiskeluhoollon ohjausryhmä

Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävänä on linjata ja tukea kuntatasoisten opiskeluhoollon toiminnan tavoitteiden saavuttamista ja yhtenäisten toimintatapojen omaksumista. Opiskeluhoollon ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi opiskeluhoollon sekä ohjaa yksikkökohtaisten opiskeluhoolloryhmien toimintaa oppilaitoksissa.

Ohjausryhmä laatii opiskeluhoollon osuuden Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja koordinoi opiskeluhoollon omavalvontaa. Kuntakohtaiseen ohjausryhmään Vihdissä kuuluvat vakituisina jäseninä sivistys- ja hyvinvointijohtaja, johtava kuraattori, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö sekä edustajat varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Lisäksi ohjausryhmään kutsutaan opiskeluhoollon yhteistyötahoja käsiteltävien asioiden mukaisesti. Opiskeluhoollon monialaista työtä koordinoidaan ja kehitetään kiinteässä yhteistyössä Karviaisen sosiaalitoimen ja terveydenhuollon viranomaisien kanssa. Karviaisen perhekeskus tuottaa alueen psykologipalvelut, toiminta- ja puheterapiapalvelut, perheneuvolan, nuorisoaseman, perhesosiaalityön ja lastensuojelun palvelut. Erikoissairaanhoidon palvelut Karviainen hoitaa ostopalveluina. Poliisi sekä palo- ja pelastustoimi ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneita.

hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle yhteistyötä tehdään lisäksi työ- ja elinkeinotoimiston sekä nuorisopalveluiden kanssa.

Opiskeluhuollon rukkanen

Opiskeluhuollon rukkanen työstää kuntatasoisen opiskeluhuollon ohjausryhmästä tulleita syötteitä. Sen tehtävänä on konkreettisten toimenpiteiden laatiminen, yhtenäisten toimintatapojen jalkauttaminen kentälle sekä yksikkökohtaisten suunnitelmien ohjaaminen.

2.1 Opiskeluhuollon kuraattori-, psykologi- ja terveydenhoitajan palvelut

Kuraattoripalvelut

Kuraattori on yksiköissä työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kuraattoripalvelut ovat osa esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella tehtävää opiskeluhoitotyötä. Koko yhteisöä tukeva ennaltaehkäisevä yhteisöllinen työ on opiskeluhuollon ensisijainen toteuttamismuoto. Yhteistyötä tehdään tiiviisti perheiden, yksiköiden henkilöstön sekä muun lapsen hyvinvointia tukevan palveluverkoston kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ovat itse oppilaat ja opiskelijat avainasemassa, ja heidän kuulemisensa on hyvin merkityksellistä palveluita ja tukitoimia suunniteltaessa.

Kuraattoreiden tehtävänä on tukea lasten ja nuorten opiskelua, hyvinvointia sekä kehitystä ja toimintakykyä. Tukea voidaan antaa yksittäiselle oppilaalle, oppilasryhmälle tai koko yhteisölle. Kuraattoripalvelut kuuluvat kaikille esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaille ja opiskelijoille.

Kuraattori antaa oppilaalle ja hänen lähiyhteisölleen:

- tukea
- ohjausta
- konsultaatiota ja asiantuntija-apua

joiden avulla pyritään:

- ehkäisemään ja poistamaan oppilaan kehitykseen liittyviä sosiaalisia vaikeuksia
- edistämään arjen sujumista, oppimista, toimintakykyä sekä jaksamista
- edistämään esi-, peruskoulu- ja opiskelijayhteisön hyvinvointia
- edistämään oppilaiden ja opiskelijoiden psykososiaalista hyvinvointia yksilö- ja yhteisötasolla
- edistämään oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä

Psykologipalvelut

Psykologi on perehtynyt lapsen ja nuoren kehitykseen, psyykkiseen ja sosioemotionaaliseen hyvinvointiin sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviin kysymyksiin. Psykologi pyrkii edistämään oppilaan hyvinvointia ja koulunkäynnin sujumista siten, että mahdolliset oppimisvaikeudet ja muut kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät sekä tuen tarpeet tunnistetaan ja niihin vastataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Psykologin työ voi ulottua yksittäisen oppilaan tapaamisesta ja hänen tilanteensa selvittelemisestä koko koulun toimintakulttuurin suunnitteluun ja siihen osallistumiseen.

Psykologiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- lapsen koulunkäynnin aloittaminen tai koulunkäyntivalmiudet mietityttävät
- lapsen kasvuun, kasvatukseen ja kehitykseen tarvitaan neuvoja ja tukea
- lapsella on ikätasoonsa suhteutettuna vaikea oppia tiettyjä asioita.
- lapsella tai nuorella on vaikeuksia keskittyä tai motivoitua koulutyöhön
- lapsen tai nuoren tunne-elämän asiat huolestuttavat (esimerkiksi ahdistuneisuus, mieliala, aggressiivisuus tai kaveritaidot).
- lapsi tai nuori tarvitsee koulunkäyntiinsä erityisjärjestelyjä

Opiskeluhuollon psykologin työ sisältää muun muassa:

- Osallistumisia yksilöllisiin monialaisiin opiskeluhooltoryhmän kokouksiin sekä koko kouluyhteisöä koskeviin opiskeluhoollollisiin tapahtumiin.
- Tukikeskusteluja lapsen tai nuoren sekä hänen huoltajiensa kanssa
- Konsultaatioita koulun tai varhaiskasvatuksen henkilöstölle tukitoimien suunnittelussa.
- Päiväkotitai kouluarjen havainnointia osana psykologista tutkimusta tai opettajan konsultointia
- Psykologisten tutkimusten, arvioiden, selvitysten ja lausuntojen laatimista

Työskentelyn kesto voi vaihdella yksittäisestä tapaamisesta pitempiaikaiseen tukikontaktiin. Psykologisten tutkimusten ja tukitoimien tarpeesta neuvotellaan aina ensin vanhempien kanssa. Samoin koulunkäyntiin liittyvät päätökset tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa. Psykologinen tutkimus ei itsessään johda tai sido mihinkään toimenpiteisiin, vaan sen avulla vanhemmat ja opettaja saavat tärkeää tietoa lapsesta koulunkäynnin tueksi.

Kouluterveydenhuollon palvelut

Kouluterveydenhuollon henkilöstö muodostuu kouluterveydenhoitajista ja koululääkäreistä, jotka toimivat kiinteinä työpareina. Lääkäri osallistuu laajoihin terveystarkastuksiin. Lääkäreiden kanssa kouluterveydenhoitaja tekee yhteistyötä myös yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön liittyvissä asioissa.

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Kouluterveyden hoitaja tapaa oppilaat vuosittain vähintään kerran. Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina ja vanhemmat pyydetään mukaan tarkastukseen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa,

hyvinvointia ja oppimista. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lisäksi koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat terveydenhoitajan avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhoiltoa. Kouluterveydenhoitaja tuo yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoiltotyöhön terveydenedistämisen näkökulman. Kouluterveydenhoitaja käy vuosittain laajoista terveystarkastuksista kootut yhteenvedot läpi opiskeluhoillon toimijoiden kanssa. Yksilökohtaisiin opiskeluhoillon palavereihin kouluterveydenhoitaja osallistuu terveydenedistämisen asiantuntijana tarvittaessa erikseen kutsuttuna. Kouluterveydenhoitaja osallistuu sovitusti myös vanhempainiltoihin.

Kouluterveydenhuolto painottuu ennaltaehkäisevään terveydenhoitoon. Sairauksien hoito ei kuulu kouluterveydenhuoltoon. Äkilliset ja pitkäaikaissairaudet hoidetaan terveysasemilla. Opiskeluterveydenhuolto sen sijaan sisältää myös opiskelijan sairaanhoitopalvelut. Koulutapaturman sattuessa kouluterveydenhoitajan lisäksi jokaisella yksikössä työskentelevällä aikuisella on velvollisuus tarjota oppilaalle välitöntä ensiapua. Tapaturman sattuessa, koulusta otetaan yhteyttä huoltajiin, jotka huolehtivat oppilaan saattamisesta tarvittaessa jatkohoitoon terveysasemalle. Kouluterveydenhuoltoa voi tarpeen mukaan konsultoida epäselvissä tilanteissa.

Mikäli oppilas sairastuu koulupäivän aikana (päänsärky, huonovointisuus tai muu oire) ei käynti kouluterveydenhoitajan vastaanotolla ole yleensä tarpeen. Sairastumisesta tiedon saanut aikuinen on oppilaan kanssa yhteydessä huoltajaan ja ohjaa oppilaan suoraan kotiin, mikäli sairastuminen estää koulunkäynnin. Sairastapauksissa keskeistä on oppilaan pikainen kotiuttaminen, jotta vältetään mahdollisten infektioiden leviämistä kouluympäristössä.

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen terveellisyden ja turvallisuuden seuranta. Prosessi tullaan päivittämään vuoden 2023 aikana.

3. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto:

Yhteisöllinen opiskeluhoolto edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto tukee koko yhteisöä **ja on ensisijainen opiskeluhoollon työmuoto**. Yhteisöllisessä työssä kehitetään ja edistetään yksiköiden ympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä koko yhteisön hyvinvointia. Siihen kuuluvat myös yksikön toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä yksiköiden arjessa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa kuvaamaan yksikön opiskeluhooltotyön kokonaisuuden toimintaa ohjaavaan yksikkökohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan. Suunnitelma laaditaan ja päivitetään yhteistyössä henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa, joten se on luontevaa laatia opiskeluhooltoryhmässä. Suunnitelmaan kirjataan toimintatavat, toimijat ja konkreettiset tavoitteet. Opiskeluhooltosuunnitelmaa päivitetään aina tarvittaessa, useimmissa yksiköissä vuosittain osana lukuvuosisuunnittelua.

Tavoitteellinen opiskeluhooltotyö perustuu työn ja sen tulosten jatkuvaan arviointiin. Opiskeluhoolto tulee arvioida kuntatasoisesti opiskeluhoollon ohjausryhmän sekä yksikkökohtaisesti yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän toimesta. Vihdissä yksikkökohtaiset suunnitelmat pohjautuvat tähän kuntatasoiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan. Yksikkökohtaisille suunnitelmille luodaan kuntatasoiset pohjat lv 2022-2023 aikana.

3.1 Yksikkökohtainen opiskeluhooltosuunnitelma:

Yksikkökohtaisessa opiskeluhooltosuunnitelmassa tulee oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kuvata:

- 1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista*
- 2. päiväkotitai kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi*
- 3. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ammattilaisten ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa*
- 4. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- 5. toimenpiteet opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.*

Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan voidaan laatia esimerkiksi yhteisöllisen **opiskeluhoollon vuosikello**. Siihen kirjataan lukuvuoden tehtävät, aikataulu ja päivitettävät ajankohtaiset asiat. Vuosikello yhdistää opiskeluhooltoryhmän ja sen yksittäisten jäsenten tehtävät yksikön muuhun toimintaan.

Yksikön opiskeluhuoltoryhmä huolehtii opiskeluhuoltoon liittyvästä tiedottamisesta osana yksikön kokonaisviestintää. Ryhmä koordinoi tiedottamista, suunnittelee sen rakenteet, muodot ja menetelmät sekä sopii tiedottamisen aikatauluista ja vastuista.

Yksikkökohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan on lisäksi kirjattava suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Opetuksen järjestäjälle on suunnitelman laatimisen lisäksi säädetty velvoite toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista

Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnittelun ja toteuttamisen tukena Vihdin kouluilla on käytössä "Kasvun alusta", padlet, johon on koottu malleja ja tausta-aineistoa koulun hyvinvointityön toteuttamiseksi.

<https://padlet.com/kristiinaapeltonen/qra1jh33zgqre6cg>

3.2 Opiskeluhuoltoryhmät

Jokaisessa yksikössä toimii **yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä**, joka on yksikön hyvinvointityön keskeinen rakenne ja toimija. Se on kokoonpanoltaan monialainen eli ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Koska ryhmän keskeinen tehtävä on yksikön yhteisöllisyyden edistäminen, on välttämätöntä, että ryhmään kuuluvat myös oppilaat/opiskelijat ja huoltajat. Monialaisuus tuo ryhmän työskentelyyn erilaisia näkökulmia, tarvittavaa osaamista sekä alustan eri toimijoiden osallisuudelle ja yhteistyölle.

Opiskeluhuoltoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja tehtävät ennaltaehkäiseviä. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai yhteisö. Ryhmässä asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Ryhmä ei koskaan käsittele yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa. Laissa ryhmän tehtäväksi on säädetty yhteisöllinen hyvinvointityö, eikä tehtävää ole mahdollista muuttaa edes oppilaan tai hänen huoltajansa suostumuksella.

Opiskeluhuoltoryhmän on huomioitava toiminnassaan yksikön muut rakenteet, joissa edistetään yhteisöllistä hyvinvointia ja tuotetaan tietoa yksikön hyvinvoinnista. Esimerkiksi koulun johtoryhmä, eri tiimit, työ- ja kehittämisryhmät, oppilaskunnan hallitus ja vanhempainyhdistystoiminta ovat kiinteä osa yksikön hyvinvointityötä.

Opiskeluhoultoryhmän tärkeä tehtävä on koordinoida yhteen eri toimijoiden tekemää hyvinvointityötä ja sovittaa kokonaisuus yksikön tarpeiden mukaiseksi. Eri toimijoiden tehtävistä, vastuualueista ja yhteistyöstä sopiminen on tärkeää myös päällekkäisen työn välttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikki tarvittavat yhteisöllisen työn osa-alueet tulevat huomioituiksi. Yksikön koko ja erityispiirteet vaikuttavat siihen, millaisia johtamista ja hyvinvointia tukevia rakenteita siellä tarvitaan.

Hyvinvoinnin edistäminen on pitkäjänteistä työtä, jossa suunnitellaan monia samanaikaisesti eteneviä prosesseja. Osa opiskeluhoollon tehtävistä ajoittuu tiettyyn kohtaan lukuvuoden kierrossa ja toistuu säännöllisesti, osa tehtävistä on ennakoimattomia ja vaatii nopeaa reagoitua. Opiskeluhoultotyö kohdistuu kunkin yksikön omiin tarpeisiin. Suunnitelmallisella ja määräajoin toistuvalla tiedonkeruulla saadaan tietoa yhteisön ja oppilaiden hyvinvoinnista, jota voidaan käyttää toiminnan suunnittelun pohjana.

3.3 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Ohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien ja kaikkien koulun toimijoiden kanssa. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot. Vihdin perusopetuksen ohjaussuunnitelmassa kuvataan tarkemmin ohjausvastuut ja -käytännöt.

3.4 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Kaikilla yksikön aikuisilla on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi. **Vihdin kunnassa luotiin kuntatasoiset kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen mallit varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen sekä Vihdin kouluihin keväällä 2022** (kts. kohta 3.5).

Kiusaamisen määrittely

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas/opiskelija joutuu yhden tai useamman muun lapsen tai nuoren toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas. (MLL 2021)

Kiusaamisen ehkäiseminen

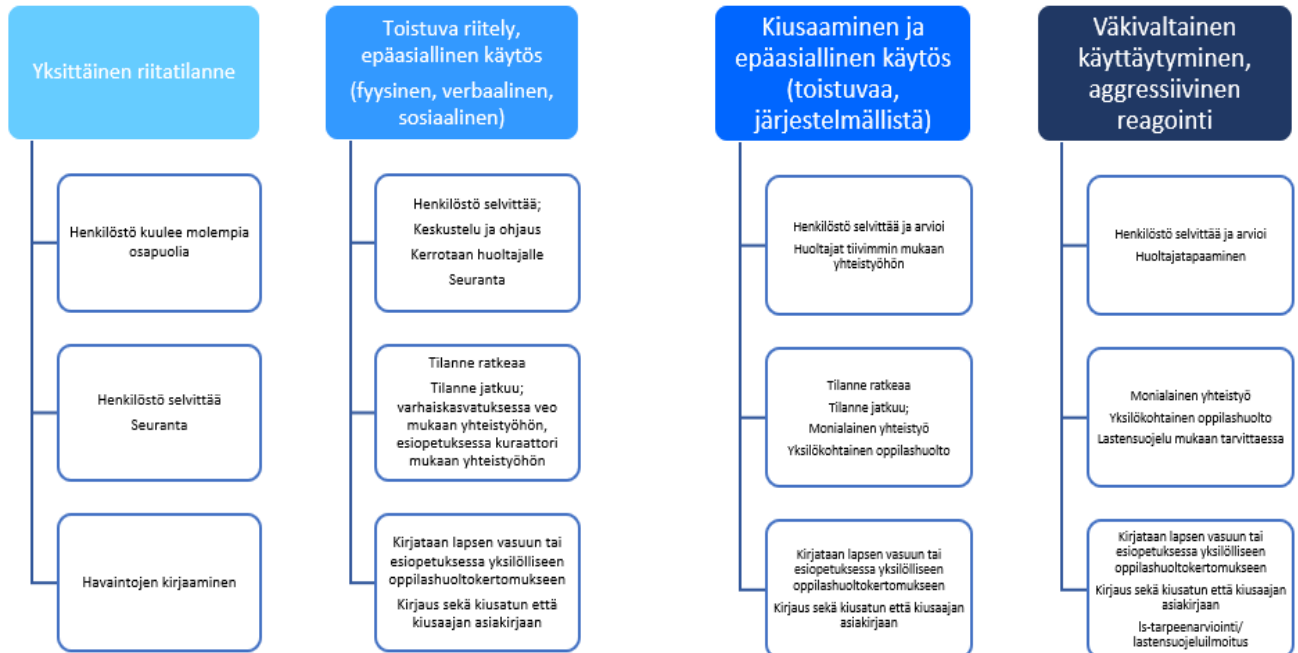
Kiusaamisen ennaltaehkäiseminen perustuu hyvinvoinnin ja työrauhan edistämiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen säännölliseen harjoittamiseen. Yksiköissä tulee olla suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. (kts. yksikkökohtainen opiskeluhoitosuunnitelma). Suunnitelma ja toimintaohjeet tulee olla koulun kotisivulla myös huoltajien luettavissa. Yksiköissä toteutetaan systemaattisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja hyvinvointitaitojen harjoittelua osana yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä.

Kiusaamisen ennaltaehkäisemisen suunnitelmaa, sen toteutumista ja kiusaamistapauksiin puuttumista seurataan yksikkökohtaisesti opiskeluhoitoryhmän toimesta sekä kuntatasoisesti opiskeluhoillon ohjausryhmän toimesta. Suunnitelmaa arvioidaan perusopetuksen kehittämissyhmässä vuosittain ja muutoksia tehdään tarvittaessa.

Kiusaajan rikosoikeudellinen vastuu

Kiusaaminen voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön. Jos koulun tietoon tulee alaikäiseen oppilaaseen kohdistuva kiusaaminen, joka saattaa täyttää rikoksen tunnusmerkistön, koulu on yhteydessä oppilaan huoltajaan ja poliisiin. Vakavaa väkivaltaa sisältävissä tilanteissa otetaan välittömästi yhteys poliisiin. Rikosoikeudellinen vastuu on henkilökohtainen ja alkaa 15-vuotiaana, mutta poliisi tutkii myös alle 15-vuotiaan tekemät rikokset. Kaikki kiusaamiseen osallistuneet voivat syyllistyä rikokseen ja kiusaajan rikonkumppanina, avunantajana tai yllyttäjänä toimiminen ovat rangaistavia tekoja. Moni rikostunnusmerkistö täytyy jo yrityksenä, esimerkiksi pahoinpitelyn yritys.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

Vihdin kunnan koulujen toimintamalli kiusaamistapauksiin

Vihdin kunnan toimintamalli kiusaamistapauksiin liittyen on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen: Kiusaamista ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kiusaamiseen puuttumiseen ja kiusaamistilanteissa mukana olleiden osapuolten hyvinvoinnin edistämiseen. Yhteisen toimintamallin lisäksi kouluilla on omia, tarkentavia malleja mm. kiusaamiseen puuttumiseen.

ENNALTAEHKÄISY	PUUTTUMINEN	OSAPUOLTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN
<p>Nivelvaihe: tiedonsiirrot eskarista/alakoulusta ja luokkien kokoonpanot suunnitellusti</p> <p>Kiusaamisen määrittäminen ja sen vaikutuksista keskusteleminen oppilaiden kanssa (etenkin 1 lk ja 7 lk)</p> <p>Koulun puuttumistapojen tekeminen tutuksi sekä oppilaille että opettajille ja huoltajille</p> <p>Kerran kuussa pidettävät yhteisöllisyyden teematunnit</p> <p>Verso eli vertaissovittelu</p> <p>Koulun ilmapiiristä huolehtiminen, yhteisöllisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Luokkien ryhmyttäminen * tuki/kummioppilas-toiminta * oppilaskunta * koulun henkilökuntaan tutustuminen * pedagogiset ratkaisut esim. positiivinen pedagogiikka, ryhmäpedagogiikka *Some-etiketin ja some-vastuullisuuden läpikäyminen <p>Eri toimijoiden näkyminen arjessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> * erityisopettajat oppitunneilla * kuraattori/terkka/psykologi, ovet avoinna mahdollisuuksien mukaan * sosiaaliohjaaja/kouluvalmentaja * nuoriso-ohjaajien läsnäolo <p>Säännölliset hyvinvointi-/kiusaamiskyselyt</p> <p>Sähköinen ilmoituskanava</p>	<p>Välitön reagointi huoleen (kaikille selvää, kenelle tieto menee)</p> <p>a) Lieväkin ei-toivottu käytös toista oppilasta kohtaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • koulun aikuisen havaitsema mahdollinen kiusaamistilanne -> puuttuminen tilanteeseen (esim. keskustelu, vertaissovittelu)-> luokanopettajan /luokanohjaajan informointi • Jos huoli herää, että kyse on toistuvasta käytöksestä = kiusaamisesta, luokanopettaja/luokanohjaaja selvittää kiusaamisen itse tai vie tapauksen eteenpäin kiusaamista selvittävälle taholle <p>b) Selkeä kiusaaminen (tieto oppilaalta, huoltajalta, luokanopettajalta/luokanohjaajalta) -> opettaja selvittää kiusaamisen itse tai asia tuodaan kunkin koulun kiusaamista selvittävälle taholle</p> <p>Kiusaamisen selvittely</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkaa jokaisen osapuolen henkilökohtaisesta kuulemisesta ja kokonaiskuvan luomisesta • Kiusaamiseen puututaan ja kiusaajaosapuolet sitoutuvat siihen, että kiusaaminen loppuu • (Harkitaan tarkoin, kannattaako osapuolia tuoda saman pöydän ääreen) • Sovitaan seuranta-aika ja -tapa • Huoltajia tiedotetaan tapahtuneesta • Ohjataan osapuolet tarvittaessa tuen piiriin esim. kuraattorille • Kirjalliset muistiinpanot/merkinnät wilmaan erilliseen kohteeseen <p>Jos tilanne ei muutu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulun kiusaamista selvittävä taho arvioi, onko edellytyksiä jatkaa jatkoselvittelyllä vai viedäänkö asia eteenpäin -> uusitaan selvittely tai oppilashuoltoryhmä mukaan selvittelyyn (rehtori, kuraattori, tms) • Huoltajia tiedotetaan ja mahdollisesti huoltajat mukaan <p>Jos ei vielääkään muutosta tai haastavimmissa ja vakavissa tapauksissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lastensuojeluilmoitus • ulkopuoliset toimijat mukaan (esim. Ankkuri) • rikosilmoitus • poliisi • tilanteen rauhoittaminen (esim. kiusaaja sijoitettuna toiseen ryhmään tietyn ajan, välituntiratkaisut 	<p>Tukea tarjotaan kaikille osapuolille</p> <p>Koulun sisäiset:</p> <ul style="list-style-type: none"> * tuki/kummioppilaat * kuraattori/psykologi/terveydenhoitaja * oma nimikkoaikuisen paljon kiusatuksi tulleelle <p>Ulkopuoliset:</p> <ul style="list-style-type: none"> *nuorisoasema *perheneuvola *perhesosiaalityö *koulunuorisotyö <p>Ankkuritiimi</p>

3.6 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuollon toiminnan, kuten varhaisen puuttumisen tarkoituksena on **ennaltaehkäistä** kriisien ja vaaratilanteiden syntymistä. Tilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen on osa päiväkodin ja koulun huolenpito- ja turvallisuuskulttuuria. Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen yksikössä on samalla myös kriisi- ja vaaratilanteiden ennalta ehkäisyä ja niihin varautumista.

Turvallisuuskulttuuria edistää kaikki myönteistä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva toiminta: yksikön ilmapiiri, hyvät ja toimivat opettajien ja oppilaiden väliset suhteet, yksikön aikuisten väliset suhteet sekä jatkuvuuteen ja avoimuuteen perustuvat suhteet koteihin ja yhteistyökumppaneihin.

Päiväkodin johtaja ja rehtori vastaavat siitä, että yksiköissä sovitaan keskinäisen työnjaon ja sitoutumisen toimintamallit, jotka auttavat toimimaan tarkoituksenmukaisesti kriisitilanteiden ehkäisyssä, turvallisuuden edistämässä ja ylläpitämisessä sekä erilaisissa onnettomuus-, ongelma- ja vaaratilanteissa. **Vihdin kunnan päiväkodeissa ja kouluissa on käytössä sähköinen pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmat sisältävät yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat.** Suunnitelmat pohjautuvat kuntatasoiseen sivistyspalveluiden valmiussuunnitelmaan.

Koulun kriisiryhmä

Opetushallitus linjaa lisäksi, että koulussa tulee sopia ydinryhmästä, joka voi olla oppilashuoltoryhmä, ja joka on erikseen perehtynyt äkillisten kriisien **psykososiaalisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen**. Ryhmä voidaan nimetä koulun kriisiryhmäksi.

Koulun kriisiryhmä on koulun sisällä toimiva työryhmä, joka ensisijaisesti ottaa koulun puolesta kantaa kriisikysymyksiin. Rehtori vastaa kriisiryhmän johtamisesta ja toiminnasta. Lisäksi koulun kriisiryhmällä tulee olla varajohtaja.

Koulun kriisisuunnitelmaa laadittaessa päätetään, miten yhteistyö ja psykososiaalinen tuki kriiseissä hoidetaan. Oheiset kriisiryhmän toimintaa ohjaavat tehtävät auttavat pohtimaan tuen suunnitteluun liittyviä tehtäviä, vaikka koulu ei olisi erikseen sopinut kriisiryhmän olemassaolosta.

Koulun kriisiryhmän tehtäviä ovat minimissään seuraavat:

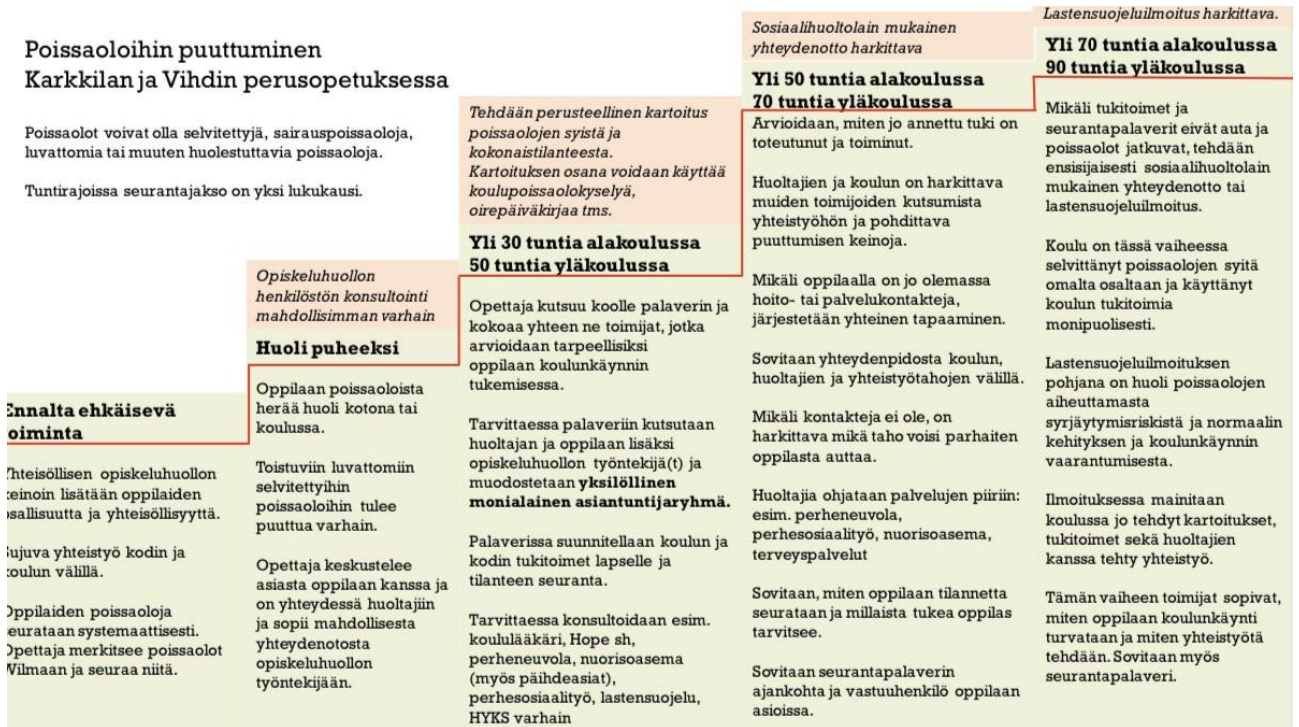
- Huolehtia toimintansa suunnittelusta ja suunnitelman laadinnasta
- Kirjata ryhmän sisäinen työnjako ja vastuuketju
- Selvittää etukäteen kriisitilanteissa tärkeät paikallisesti/alueellisesti toimivat yhteistyötahot ja sopia yhteistyön periaatteista ja käytännöistä
- Perehdyttää koulun muuta henkilöstöä suunnitelmaan järjestämällä koulutusta ja hankkimalla kirjallisuutta
- Huolehtia siitä, että kaikki koulun aikuiset, oppilaat ja huoltajat tietävät, miten toimia erilaisissa tilanteissa ja miten tilanteesta tiedotetaan kriisin eri vaiheissa
- Organisoida toimintaa kriisitilanteissa

- Huolehtia välittömästi henkisen tuen tarpeesta sekä mahdollisista jatkotoimista
- Arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset

Sivulta löydät tietoa kriisiryhmän toiminnasta, äkillisen kriisin hoitamisesta sekä erilaisia ohjeita ja toimintamalleja kriisin käsittelyyn:

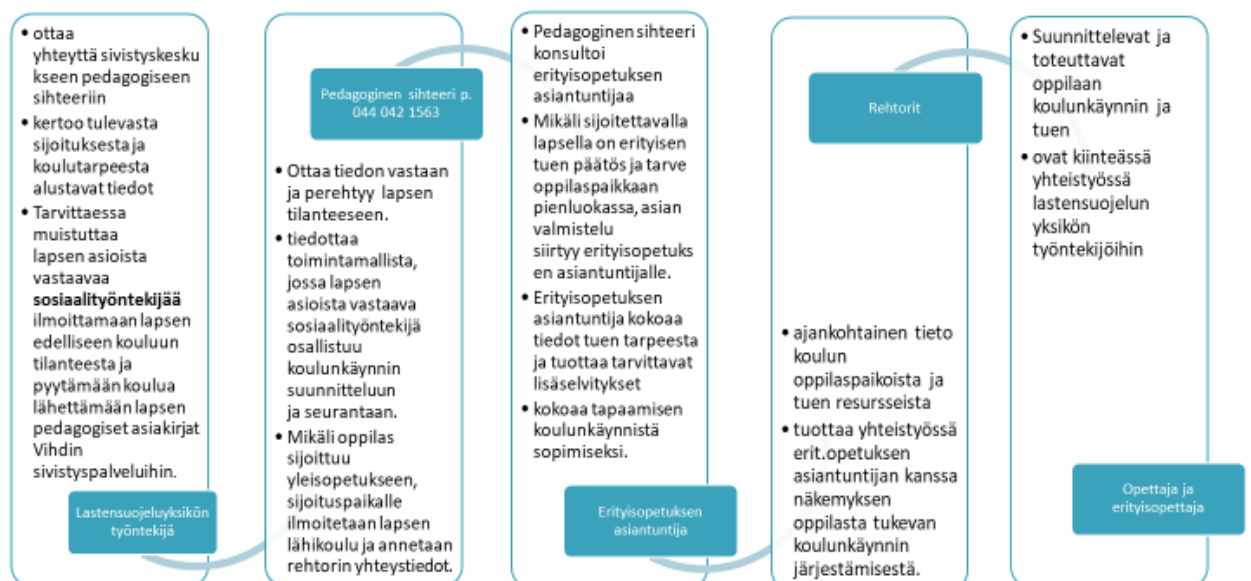
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/psykososiaalisen-tuen-jarjestaminen>

Poissaolomalli

Sijoitetun lapsen koulupolku

Koulupolun malli

4. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa. Opettajat ovat avainhenkilöitä opiskelijan tuen tarpeen tunnistamisessa. Opettajan näkökulmaa tarvitaan myös tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä.

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. **Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.** Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokooa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu **tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.**

Toisin siis kuin oppimisen ja koulunkäynnin tuki, yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan/opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta. Oppilaan/opiskelijan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti. Työskentelyn lähtökohtana ja tavoitteena on lapsen edun toteutuminen ja hänen hyvinvointinsa ja oppimisensa turvaaminen.

Oppilashuoltokertomus laaditaan yksittäistä oppilasta/opiskelijasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. **Vihdin kunnassa on käytössä kuntatasoinen oppilashuoltokertomus, jota kaikki yksiköt käyttävät.**

5. Opiskelijat ja huoltajat opiskeluhoollossa

Osallisuus tarkoittaa kokemusta, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä. Päiväkodissa ja koulussa osallisuus ilmenee sen jäsenten – myös oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien – arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena. Se luo mahdollisuuksia toimia, vaikuttaa ja kehittää yhteisöä yhdessä. Kun oppilaat ja huoltajat otetaan mukaan yksikön toiminnan kehittämiseen, he sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin ja kiinnittyvät vahvemmin päiväkotij- ja kouluyhteisöön. (THL Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa, 2017).

Lapsen oikeus osallisuuteen kaikissa häntä koskevissa asioissa on suojattu myös lainsäädännöllä. Perusta kansalliselle lainsäädännölle on kansainvälisessä YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Myös opiskeluhoiltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) sekä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) luovat kehykset oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien osallisuudelle sekä kodin ja yksiköiden väliselle yhteistyölle. Esiopetuksen ja koulutyön perustana on oppilaiden/opiskelijoiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana esiopetus- ja koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa yksiköiden toimintakulttuuria.

Myös opiskeluhuollossa painotetaan oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta. Heidät halutaan mukaan etsimään keinoja parantaa hyvinvointia yksiköissä ja kehittämään yhteisöllisiä toimintatapoja. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja päiväkodin/koulun yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi oppilaan/opiskelijan, ryhmän, luokan ja koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Oppilaat/opiskelijat ja huoltajat ovat osaltaan myös päiväkodin ja koulun yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäseniä ja mukana suunnittelemassa, toteuttamassa, kehittämässä ja arvioimassa opiskeluhuoltoa.

Yksikön opiskeluhuoltosuunnitelma päivitetään opiskeluhuoltoryhmässä. Suunnitelmassa kuvataan oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus opiskeluhuollossa sekä kodin ja yksikön yhteistyö. Opiskeluhuollon painopisteet valitaan niin, että myös oppilaat/opiskelijat ja huoltajat voivat olla niitä toiminnallaan tukemassa.

6. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumisen seuranta

Kunnan on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi valtuustokausittain opiskeluhuoltosuunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa. Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun 12 §:ssä tarkoitettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Suunnitelma on lisäksi tarkistettava tarvittaessa. **Vihdissä opiskeluhuollon suunnitelma on kuntatasoinen, yksikkökohtaiset suunnitelmat luodaan yhtenäiselle pohjalle ja ne pohjautuvat kuntatasoiseen suunnitelmaan.**

Vihdin kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmä arvioi opiskeluhuollon toteutumista kunnassa säännöllisesti. Kahden vuoden välein toteutettavat kouluterveyskyselyt ja muu saatavilla oleva hyvinvointitieto antavat arvokasta tietoa kuntatasoisen opiskeluhuoltotyön suunnittelun pohjaksi.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä määrittää yhteistyössä päiväkodin johtajien ja rehtoreiden kanssa, sekä saatavilla olevaan hyvinvointitietoon (esim. kouluterveyskyselyt) pohjautuen, ajankohtaisen kuntatasoisen yhteisöllisen opiskeluhuollon teeman vuosittain. **Yhteinen teema ohjaa lukuvuosisuunnittelua yksiköissä ja lisää kuntatasoisesti yhteisöllisen opiskeluhuollon tasalaatuisuutta.** Yksiköt arvioivat säännöllisesti opiskeluhuoltotyön toteutumista oman yksikkönsä osalta yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa sekä keväisin kuluneen lukuvuoden arvioinnin yhteydessä.

Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat yhteistyössä opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti. Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava em. tahoille opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.